

Handläggare
Olof Öhlund
018-727 43 42

Datum
2019-09-25

Diarienummer
2019-5575

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde den 25 september 2019

Yttrande över detaljplan för Almtunaskolan, samråd

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. PBN 2015-3236. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått förlängd remisstid till 27 september 2019.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande daterat den 25 september 2019 till plan- och byggnadsnämnden.

Sammanfattning

Detaljplanens syfte är att möjliggöra nya för- och grundskolebyggnader vid Almtunaskolan för ett ökat antal elever samt en ny idrottshall. Den befintliga Almtunaskolan ska bevaras och kompletteras med en ny grundskola. Planområdet ligger inom ett område med hög känslighet för grundvattnet och Uppsalas vattentäkt. Eftersom det finns risk för markföroreningar i området och att dessa kan påverka inomhusmiljön även i befintliga skolbyggnader behöver detta utredas för att säkerställa att det blir en god inom- och utomhusmiljö för barn och elever. Planområdet är delvis utsatt för trafikbuller varför planen bör säkerställa att vistelseytorna för de befintliga och nya skolorna och förskolorna uppfyller gällande riktvärden för trafikbuller. För att skapa en attraktiv och hälsosam utemiljö är det viktigt att områdets gröna ytor och biotopskyddade trädalléer utvecklas och bevaras.

Ärendet

Planområdet, som ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövården, är beläget i Fålhagen. Området avgränsas av Hjalmar Brantingsgatan i norr, Björkgatan i öst samt av villabebyggelse i övriga väderstreck. Avståndet till Resecentrum är cirka en kilometer. Planområdets yta är cirka fem hektar.

Planområdet utgörs idag av flera olika skolor och förskolor. Här finns grundskolorna Almtunaskolan samt Imanskolan med sammanlagt cirka 550 elever samt förskolorna Löfteslandets, Ior och Tallens förskola. Det finns även en mindre idrottshall som hör till skolverksamheten. Den befintliga Almtunaskolan, som är byggd 1952, är ritad av dåvarande

stadsarkitekten Gunnar Leche. Denna byggnad har utpekade kulturhistoriska värden. Övriga byggnader saknar kulturhistoriska värden och modulbyggnaderna är tillfälliga.

I förslaget ska den befintliga Almtunaskolan bevaras och kompletteras med en ny grundskola. Utmed Björkgatan ska en ny skolbyggnad uppföras för årskurs F-3. Denna byggnad kan sammanlänkas med den gamla byggnaden, och inrymma både matsal och kök. Detaljplanen möjliggör också en ny förskola med upp till 8 avdelningar (cirka 144 barn) som kan byggas i två våningar. Den nya förskolan ska ersätta de befintliga modulförskolorna.

Utöver de nya skolbyggnaderna föreslås en ny idrottshall. Denna ska placeras på en separat fastighet i planområdets nordvästra del mot Hjalmar Brantingsgatan, men utformas med entréer även mot byggnadens östra sida så att den fungerar för samnyttjande av skolan. Idrottshallen består av en stor hall med 150 sittplatser och ska komplettera Österängens IP och dess utveckling.

Översiktsplanen anger att behovet av närservice, såsom skolor, ska beaktas. Översiktsplanen anger även att samnyttjande, t.ex. skolor och fritidsfunktioner, ska eftersträvas. Planområdet ligger i anslutning till Hjalmar Brantingsgatan som utgör en del av Salabacksstråket, vilket är ett utpekat stadsstråk i översiktsplanen.

Grundvatten

Planområdet ligger inom den yttre zonen i vattenskyddsområde för Uppsala- och Vattholmaåsarna. Vid arbeten djupare än inom 1 meter över högsta grundvattenyta (grundvattentrycknivå) ska ansökan om dispens från skyddsföreskrifterna göras hos länsstyrelsen i Uppsala län.

Enligt kommunens *Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt* ligger planområdet för Almtunaskolan inom ett område med hög känslighet för grundvattnet. De olika nivåerna av känslighet beskriver hur känslig en plats är för att föroreningar på markytan, eller en marknära förorening, kan påverka grundvattnet så att det inte kan användas som resurs för dricksvattenförsörjningen. Planområdets läge innebär att en riskanalys bör göras.

Dagvatten

Recipienten för dagvatten är Fyrisån, delsträcka Jumkilsån-Sävjaån. Fyrisåns ekologiska status för den aktuella sträckan klassificeras som måttlig år 2018 med krav på att nå god ekologisk status år 2027. Sträckans kemiska ytvattenstatus år 2018 uppnår inte god kemisk ytvattenstatus beroende på bland annat höga kvicksilverhalter.

En dagvattenutredning har genomförts. Denna ger ett förslag på hur man genom dagvattenåtgärder kan uppfylla kravet att 20 mm nederbörd fördröjs lokalt inom planområdet. Åtgärdsförslaget är att via diffus avrinning över grönytor leda dagvattnet till makadamdiken. Som komplement används träd- och växtplanteringar vid torgytorna samt en översvämningssyta som skydd vid extrem nederbörd.

Luft

Luftkvaliteten i området är god. Enligt beräkningar från 2010 ligger dygnsmedelvärde för kvävedioxid under $24 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och medelvärdet för partiklar ligger under $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Det innebär att miljö kvalitetsnormer och miljömål för luft klaras.

Markföroreningar

Marken inom planområdet har tidigare utgjort en lertäkt. En miljöteknisk markundersökning har utförts inom planområdet. En undersökning av ytliga marklager utfördes. Halterna av nickel, kobolt och kvicksilver i underliggande lerig fyllning är marginellt över de generella riktvärden som Naturvårdsverket tagit fram för känslig markanvändning. Den förorenade fyllningen ligger under belastat fallgrus eller mullager och är inte direkt åtkomlig för eleverna på skolan. Det finns en planbestämmelse om att startbesked för bygglov inte får ges innan markförorening har åtgärdats.

En undersökning av inomhusluften på den gamla Almtunaskolan har också genomförts, med syfte att utreda om det finns några hälsorisker med förekommande föroreningar. Utifrån luftmätningar i byggnaderna görs bedömningen att eleverna och personalen Almtunaskolan inte utsätts för någon hälsorisk orsakad av att skolan är lokaliserad på en tidigare lertäkt igenfylld med massor som har okänd föroreningsgrad.

Buller

Bullernivåerna ligger enligt Uppsala kommuns bullerkartläggning från 2017 på runt 55 dBA ekvivalent ljudnivå närmast vägområdet, stora delar av planområdet har dock ekvivalenta bullernivåer under 50 dBA.

Friyta

Uppsala kommuns riktlinjer för skolors utemiljö är generellt sett minst 40 kvm/barn i förskola och minst 30 kvm/elev i grundskolan. Forskning visar att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3 000 kvm. Friytan för den planerade nya förskolan blir cirka 32 kvm/barn medan den för de befintliga förskolorna blir strax över 40 kvm/barn. Gällande grundskolan ges för 840 elever en friyta på cirka 24 kvm/elev. För planerade 900 elever blir friytan cirka 23 kvm/elev. Det finns uppvuxna träd inom planområdet. Dessa planeras så långt som möjligt sparas för att få en varierad utemiljö med vegetation av varierad skala och karaktär.

Naturmiljöer

Inom planområdet finns trädalléer som omfattas av generellt biotopskydd. Dispens från biotopsskyddet kan behöva sökas för att realisera detaljplanen. Skulle dispens krävas planeras kompensationsåtgärder i form av återplantering av träd. I övrigt finns öppna gräsytor som bedöms ha begränsade ekologiska kvaliteter. Med denna detaljplan syftar man till att förbättra strukturen så att gården får mer samlade former och effektivare markanvändning.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över detaljplan för Almtunaskolan, samråd

Bilaga 2: Översiktskarta

Handläggare
Olof Öhlund
018-727 43 42

Datum
2019-09-25

Diarienummer
2019-5575

Plan- och byggnadsnämnden

Yttrande över detaljplan för Almtunaskolan, samråd

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. PBN 2015-3236. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått förlängd remisstid till 27 september 2019.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill föra fram följande synpunkter:

Grundvatten

Planområdet ligger inom den yttre zonen i vattenskyddsområde för Uppsala- och Vattholmaåsarna. Enligt kommunens *Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt* ligger planområdet för Almtunaskolan inom ett område med hög känslighet för grundvattnet. Hög känslighet innebär att infiltration av dagvatten inte är lämpligt då det kan föra med sig föroreningar till grundvattnet.

- Vid arbeten djupare än inom 1 meter över högsta grundvattenyta (grundvattentrycknivå) ska ansökan om dispens från skyddsföreskrifterna göras hos länsstyrelsen i Uppsala län.
- En analys av risk för påverkan av grundvattnet behöver göras.
- Vid kommande arbete på fastigheten behöver hänsyn tas till grundvattnets känslighet genom lämpliga skydds- och försiktighetsåtgärder

Dagvatten

Dagvattenhanteringen som beskrivs anses vara godtagbar förutsatt att översvämningsscenarioer kan hanteras och att kravet på fördröjning uppfylls.

Markföroreningar

Den miljötekniska undersökningen som utförts har behandlat risk för ånginträngning i byggnader på grund av att kvicksilver konstaterats i marken. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att markföroreningsfrågan behöver behandlas tydligare i planen för att säkerställa att de föroreningar som påträffas tas om hand och inte utgör en risk för inomhusmiljön.

- Det behöver förtydligas att polyaromatiska kolväten (PAH) inte utgör en risk inomhus i Almtunaskolan.
- En planbestämmelse om att startbesked för bygglov inte får ges förrän det är säkerställt att inomhusluften inte medför en risk för hälsan bör införas.

Buller

Planområdets norra del utsetts för trafikbuller från Hjalmar Brantingsgatan. Gatan trafikeras av bussar. I planförslaget har Ior & Löfteslandets förskolor vistelseytor mot Hjalmar Brantingsgatan.

- Planen bör säkerställa att Ior & Löfteslandets förskolors vistelseytor kan uppfylla Naturvårdsverkets riktvärden gällande trafikbuller.

Friyta

Friytorna på förskolegårdarna blir ca 30-40 kvm/barn stora. Tillskottet av elever på grundskolan gör att friytan minskar och inte når upp till Boverkets rekommenderade 30 kvm/barn.

- Att gårdsytor ska göras ”slittåliga” bör inte ske på bekostnad av minskade grönytor. På en mindre gård är det viktigt att stärka gröna kvaliteér och en variation med olika rum i utemiljön. Befintliga större träd bör sparas.
- Plastmaterial som konstgräs och gummiastfalt bör undvikas i skolans och förskolors utemiljöer då de kan bidra till spridning av mikroplaster och negativa hälsoeffekter.

Hälsosamma naturmiljöer

Inom planområdet finns biotopskyddade trädalléer. Trädalléer omfattas av generellt biotopskydd och skapar viktiga grönytor och möjligheter till rekreation i närområdet. Biotopskyddet syftar till att skydda värdefulla miljöer från påverkan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser därför

- Planförslaget ska utformas så att trädalléerna bevaras och orsakas minsta möjliga störning.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Susanna Nordström
nämndsekreterare

